

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. VI. Vtrùm peccatum mortale in se habeat malitiam infinitam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

Apostolus versu 20. *Vbi abundavit delictum, superabundavit gratia.* Deinde Adamus lapsu suo unum solum in posteros peccatum transfudit, idque originale, quod levius censei solet actuali, Christus verò non pro hoc solum satisfecit, sed etiam pro actualibus, sicque non sicut delictum, ita & donum. Quid quod Christus morte suâ, & meritis non è carcere solum nos liberavit, sed in regnum transfudit, faciens nos hæredes Dei, & sibi cohæredes.

Longè magis nobis profuit Christus, quàm novus Adamus.

VI.

Quod Deus sit infinitè bonus non obstat quo minus refundat malitiam gravem in mortale peccatum.

Objicitur quartò: Deus est infinitè bonus, quo pacto ergo refundere potest in peccatum, ut sit quid altioris ordinis. Respondetur, vel ob hoc ipsum illud refundere, injuria enim contra magis bonum est digna majori vituperio. Et hoc argumentum probaret peccatum non esse omnino grave malum, cum eodem modo argui posset Deum, utpote bonum, non posse omnino refundere in illud malitiam.

VII.

Dicitur: Ergo nec pro peccato veniali satisfieri à nobis potest ad æqualitatem.

Objicitur quintò: Hinc sequi etiam peccatum veniale, cum sit offensa Dei, esse ordinis etiam simpliciter superioris, & consequenter pro eo à purâ creaturâ, ad æqualitatem satisfieri non posse, contra superius dicta Sectione secundâ. Negatur consequentia, nam juxta Sanctum Thomam 1. 2. quæst. 88. art. 1. & alibi, peccatum veniale non est simpliciter peccatum, injuria & offensa, sed secundum quid, & analogicè, ut ait, nec simpliciter contra, sed præter legem, quam etiam doctrinam approbat Suarez disp. 2. de peccatis, sect. 5. vel enim est actus deliberatus in levi materiâ, vel indeliberatus in quacunque, si hoc, non est, inquit, peccatum simpliciter, cum non sit actus humanus, & rationalis simpliciter, sed solum secundum quid, si primum, nec etiam est peccatum & transgressio simpliciter, quia quisquis non peccat mortaliter, dicitur simpliciter servare legem & mandata, & omnis justus dicitur legis servator, unde de Sancto Zachariâ & Elizabeth dicitur Lucæ 1. *Incedentes in mandatis Domini sine querelâ,* quos tamen non videtur dubium, subinde venialiter peccasse, cum septies in die cadat justus.

Variè declaratur quo pacto peccatum veniale sit solum peccatum secundum quid.

VIII.

Objicitur: Tantum placent Deo opera bona, ac displicent mala, ergo possunt illa pro his satisfacere.

Objicitur sextò: Tantum placent Deo opera bona justorum, quantum displicent impiorum peccata, ergo sunt ejusdem ordinis in bonitate, atque illa in injuriâ. Antecedens probatur, tantum merentur præmium, quantum hæc pœnam, ergo &c. Respondent aliqui negando antecedens, ad probationem distinguunt etiam antecedens, merentur tantum præmium, quantum hæc pœnam ex naturâ suâ, nego antecedens, ex ordinatione divinâ concedo, communis enim est Theologorum vox Deum punire citra, præmiare ultra condignum. Pater Tannerus autem hic, disp. 1. quæst. 2. dub. 10. num. 333. insinuat nullam posse tantam pœnam assignari peccato mortali, quâ nequeat gravior & gravior assignari in infinitum, atque adeo illud mereri omnem pœnam possibilem. Hoc etiam affirmare videtur Sanctus Athanasius in Evangelium de Passione & cruce Domini, ubi loquens de peccato mortali ait gravitatem malitiæ ejus excedere omne supplicium, & propter excessum hujus gravitatis requirit satisfactionem Christi, personæ infinitæ. Sed non est opus huc recurrere, ut videbimus postea.

IX.

Ex quo capite insinuat aliqui peccatum mortale mereri

Id verò ideo insinuant nonnulli, nam aliqui, inquit, contingere posset, ut damnatus aliquis graviolem patiatur pœnam ob venialia peccata, quàm mortalia, imo posse aliquem ob civiles transgressiones statutorum Reipublicæ, tantam

vel etiam majorem mereri pœnam, quàm ob grave aliquod peccatum in Deum commissum. Unde, ut ait Suarez, & alii, licet Deus de facto pœnam solum finitam præfixerit cuius peccato mortali, quæ etiam semper infligitur, cum decreta Dei sint infallibilia, potuisset tamen aliam & aliam præfigere in infinitum, cui, inquit, in actu primo culpa est proportionata. Locum verò illum Apocalyp. 18. ubi dicitur de animâ peccatrice: *Quantum glorificavit se, & in delictis suis, tantum date ei tormentum & lucrum,* ait Suarez non esse intelligendum de proportionatione arithmeticâ, sed geometricâ, & justitiâ quâdam distributivâ, ut quantum unus excedit alterum in culpâ, tantum etiam excedat in pœnâ, licet nec unus, nec alter tantum puniatur quantum ejus culpa meretur. Sed nihil isthic his de rebus statuo, postea enim ad prædictum argumentum fusè respondebitur.

Addo hic cum Suariorum lib. 7. de Gratiâ, c. 23. Lessio de perfectionibus divinis lib. 13. cap. 26. Si peccatum aliquod cateroqui grave, committeretur ab homine, qui haberet invincibilem ignorantiâ Dei, non mereri tantum pœnæ, nec futurum peccatum mortale, cum sine cognitione aliquâ Dei non refundatur in actum malitiæ theologica, ut aiunt, sed solum philosophica seu deformitas merè contra regulam rationis naturalis, & consequenter merebitur tantum pœnam illi malitiæ conformem, quam opinionem ait Lessius esse communem Doctorum nostri temporis, & latè eam probavi Tomo præcedenti, disputatione centesima nona, videturque clara mens Divi Thomæ, tum alibi, tum 2. 2. q. 20. art. 3. ubi sic habet: *Quod si potest esse conversio ad bonum commutabile sine aversione à Deo, quamvis esset inordinata, non esset peccatum mortale: hæc ille.*

Cum ergo in æstimatione morali non tantum sit Deum amare, eique subjei, quantum illi non obedire, non potest per actum amoris & contritionis ad æqualitatem compensari offensa. Hæc pro ratione S. Thomæ dicta sunt, & probatione conclusionis à priori: præcipua tamen illius probatio, ut dixi, est communis consensus Patrum, eique maximè insistendum.

SECTIO SEXTA.

Utrum peccatum mortale habeat in se malitiam infinitam.

DIXIMUS peccatum mortale esse superioris ordinis ad omnem satisfactionem puræ creaturæ, quod licet satis sit ad ostendendum Incarnationem alicujus personæ divinæ simpliciter fuisse necessariam ad æquale pro eo pretium persolvendum, ejusque remissionem de condigno promerendam, operæ pretium tamen erit indagare ulterius, Utrum peccatum mortale non in superiore tantum gradu sit ad nostrâ bona opera, sed malitiæ insuper infinitæ.

Prima sententia, eaque satis frequens tum inter antiquos auctores, tum modernos, docet malitiam peccati mortalis esse infinitam: ita Sanctus Bonaventura in 3. dist. 20. art. 1. quæst. 3. Almaynus tractatu 3. Mor. cap. 20. Richardus in 3. Dist. 20. quæst. 4. Joannes Medina de satisfactione, quæst. 1. Coninck disp. 10. de Penitentia, dub. 2. Bacon. in 3. Dist. 2. q. 1. a. 2. Hurtado

omnem pœnam possibilem.

Quis pœna dicant non nulli tantum puniri aliam quantum peccatum peccavit, nec geometricâ.

X.

In peccatum commissum cum involuntariâ ignorantia Dei non refertur malitia theologica, sicut non est mortale.

XI.

Secundum Theologos non est tantum amare Deum, quantum illi non obedire.

Opportuna hic est insinuat peccati mortalis inquire.

Prima sententia affirmat mortale peccatum esse malitiam simpliciter infinitam.

Hurtado hic, disp. 9. sect. 2. & alii. In hanc etiam sententiam non parum propendere videntur Halensis & Divus Thomas, ille 3. p. quaest. 7. memb. 6. art. 2. hic 3. parte, quaest. 1. art. 2. ad secundum, faver etiam Caietanus 3. parte, q. 1. art. 2. §. ad alteram.

III. *Cur quidam dicant peccatum mortale esse infinitum simpliciter secundum quid.*

Id verò circa modum loquendi nonnullorum ex his auctoribus notandum, qui quamvis peccatum mortale quæ est offensa Dei, sicque in genere mali dicant esse infinitum, addunt nihilominus non esse infinitum simpliciter, sed tantum secundum quid, quod nimirum in genere entis sit aliquid finitum. Sicut, inquiunt, linea aliqua, seu virga auri vel argenti in infinitum sine termino protensa, esset quidem infinita in ratione lineæ, quia sub hac ratione nullis limitibus coërectur, non tamen esset infinita simpliciter, quia in genere entis est res finita & limitata.

IV. *Peccatum mortale non est malitia simpliciter infinita.*

Communior tamen, & verior sententia affirmat peccatum mortale non habere malitiam infinitam: ita Scotus in 3. dist. 20. & in 4. dist. 15. quaest. 1. Argenti. quaest. unicâ, art. 1. Scotus in 4. dist. 19. quaest. 1. art. 2. ad primum, Suarez hic, disp. 4. sect. 1. Valquez hic, disp. 2. cap. 2. Salas Tomo 2. in 1. tractatu II. d. 15. sect. 6. Albertinus Tomo 1. Cor. 18. ex principio. 1. Philos. dub. 1. Lugo hic, disp. 5. sect. 3. Granada 1. 2. Contro. 6. tract. 3. disp. 5. Arriaga hic, disp. 3. & alii. Pro hac etiam sententia merito citari potest S. Thomas 3. p. q. 1. ad 2. ubi licet nonnullis, ut supra diximus, favere videatur contraria sententia, multo tamen potiore jure afferre eum possumus pro istâ, loco enim proximè citato ait peccatum habere quandam infinitatem ex infinitate Dei, ubi vox *quandam* est restrictiva, & arguit infinitatem illam non esse simpliciter, sed solum secundum quid, seu altioris ordinis, juxta dicta sectione quartâ & quintâ.

V. *Inefficax quorundam hujus conclusionis probatio.*

Probant nonnulli hanc sententiam, si enim, inquiunt, peccatum mortale sit malitiæ simpliciter infinitæ, sequeretur omnia peccata mortalia esse in gravitate æqualia. Hæc tamen probatio nunquam mihi visa est efficax, nam, ut ostendi disp. 46. Physicæ, multi nullum esse putant inconveniens concedere posse unum infinitum esse majus alio, ut si Deus crearet infinitos homines dicunt plures fore digitos vel capillos, quam homines. Deinde quamvis omnia opera Christi sint infiniti valoris, non tamen sunt ejusdem dignitatis & præstantiæ, ut supra vidimus, sed actus Charitatis ab eo elicitus, melior est actu humilitatis vel obedientiæ. Tandem licet peccata mortalia ex infinitate mererentur poenam in duratione infinitam, nihilominus prout secundum specificas suas rationes majorem vel minorem in se continent gravitatem, magis etiam vel minus intensam gradualiter poenam mereri poterunt: & hoc modo salvatur quo pacto peccata mortalia sint inæqualia etiam in ratione demeriti.

VI. *Ratio à priori cur peccatum mortale non sit malitia simpliciter infinita.*

Ratio ergo præcipua & veluti à priori pro hac sententiâ est, quam insinuat Suarez citatus §. *Ultimo ex his*, non enim apparet ex quo capite peccatum mortale hauriat infinitatem; si namque spectemus actum ipsum secundum ea, quæ tum ex parte intellectus, tum voluntatis ad hoc peccatum constituendum concurrunt, omnia sunt finita, advertentia siquidem ex parte intellectus est tum entitativè tum intensivè finita, & idem est de conatu ex parte voluntatis, ergo actus mortaliter peccaminosi malitia est usquequaque finita,

cum in his duabus operationibus finitis, alterâ intellectus, alterâ voluntatis adæquatè sita sit.

Dices, constitutiva malitiæ peccati mortalis non solum sunt advertentia ex parte intellectus, & conatus voluntatis, quæ duo sunt finita, sed etiam Deus, qui est simpliciter infinitus, ergo ex hoc capite peccatum mortale erit quoad gravitatem simpliciter infinitum, odium Dei exempli gratia, ex objecto quippe infinito haurit gravitatem objecto parem. Sed contra, ergo & actus Charitatis erit bonitatis simpliciter infinitæ, cum non minus terminetur ad Deum, eumque habeat pro objecto, quam ullus actus peccaminosus, etiam odium Dei.

Respondetur itaque cum Suarez citato, objectum, non formaliter & intrinsecè, sed terminativè solum & extrinsecè actui se communicare, sicque nec bonitatem, nec malitiam infinitam in eum refundere. Quamvis ergo Deus sit in se simpliciter infinitus, cum tamen in peccatum non influat nisi mediâ cognitione, & omnis nostra cognitio tum Dei, tum divinæ offensionis sit non finita tantum, sed valdè imperfecta, non potest Deus refundere in peccatum infinitatem, gravitas siquidem offensa, non ex dignitate personæ, quam offendimus, præcisè crescit, sed personæ ut cognita.

Confirmatur: Nam ut benè Cardinalis de Lugo citatus, nullus magni facit offensas puerorum contra se factas propter imperfectam scilicet, quam habent pueri de hisce rebus apprehensionem; ergo magnitudo offensa non ab excellentiâ personæ offensa utrunque, sed ab eâ secundum majorem vel minorem cognitionis perfectionem est metienda; cum itaque omnis nostra cognitio de Deo, quam hic habemus, ejusque offensione, ut supra adverti, sit admodum imperfecta, & ut ita dicam puerilis, dignitas Dei, qui offenditur, non potest infinitatem in peccatum refundere, sed majorem vel minorem gravitatem prout cognitio est magis vel minus perfecta.

Confirmatur secundo: Nam juxta omnium sententiam semiplena advertentia offensionis divinæ, etiam in materiâ gravi reddit actum leviter tantum malum, ergo cognitio imperfecta, qualis hic est nostra de offensione Dei, quamvis sit sufficiens ad peccatum mortale, valdè tamen minuit ejus malitiam, eamque licet persona offensa sit in se infinita, reddit solummodo finitam. Quod sic ulterius declaratur: si enim quis Principem aliquem ignominia afficiat, planè ignorans eum esse Principem, sed existimans esse hominem plebeium, & si scivisset esse Principem, hoc nullo modo facturus, non potest Princeps rationabiliter ei irasci, nec indignari indignatione debita injuriæ factæ Principi, sed solum factæ homini plebeio, & si cognitio Principis in eo sit exigua, indignatio similiter esse debet exigua, ita ut quo gradu crescit vel decrescit cognitio, eodem crescat vel decrescat indignatio; idem ergo dicendum de indignatione Dei.

Dices: Personalitas Verbi quamvis per unionem creatam, ac finitam uniatum humanitati, nihilominus operibus Christi tribuit valorem simpliciter infinitum, ut supra latè ostendimus, ergo quod Deus representetur, & quasi conjungatur animæ per cognitionem finitam, non obstat quo minus in actum peccati transfundat infinitatem. Contra: Ergo tantundem dicant de actu Charitatis, & aliis operationibus, quæ immediatè respiciunt Deum. Respondetur itaque negando

VII. *Contendunt aliqui peccatum mortale à Deo haurire gravitatem infinitam.*

VIII. *Ratio cur Deus non refundat in peccatum mortale malitiam simpliciter infinitam.*

IX. *Cognitio imperfecta minuit gravitatem offensa.*

X. *Quo gradu Rex vel Princeps cognoscitur, eodem ob injuriam sibi factam, non majore rationabiliter offenditur.*

XI. *Disparitas inter unionem & cognitionem quoad communicatum infinitam bonitatis vel malitiam in actu.*

TOM. II.

negando consequentiam: Disparitas est, unio namque hypostatica intrinsecè conjungit Verbum humanitati, constituitque per ejus subsistentiam ex utraque naturâ unam Personam divinam, & consequenter infinitam; cum ergo dignitas personæ operantis, ut supra declaratum est, influat in operationes, & Verbi dignitas sit simpliciter infinita, actionesque ejus omnes reddat theandricas, & Deus per eas verè dicatur operans, erunt valoris simpliciter infiniti, fieri enim nequit, ut Dei operatio non sit infinitè digna.

XII.

Experientia constat ex cognitione magnam fieri in operationibus mutationem, qua non fit ex unione.

Quandoquidem itaque nulla sit possibilis unio hypostatica, quæ hunc effectum non habeat, constituatque juxta dicta Personam divinam, sicut nulla est possibilis unio informationis inter animam rationalem & corpus, quæ non constituat hominem, nulla similiter est unio hypostatica, quæ non reddat operationes omnes naturæ assumptæ valoris simpliciter infiniti. At verò nostra cognitio est quid Deo planè extrinsecum: deinde, ut in superioribus ostensum est, experientia clarè constat cognitionem circa tam bonitatem, quam malitiam in actibus magnam efficere diversitatem, ut de semiplenâ advertentiâ, & apprehensionibus puerorum dixi numero nono & decimo.

XIII.

Quid, si per impossibile Deus non esset, mereretur peccati, putans eum esse.

Quæres, cum juxta nos gravitas peccati mortalis non desumatur à Deo immediatè, sed à cognitione Dei, quæres inquam, in casu impossibili quòd non esset Deus, homo tamen quispiam existimaret eum esse, si tunc adulterium, aut homicidium committeret putans se per hæc graviter Deum offendere, Utrum peccata illa tantam in se haberent malitiam ac modò habent, an minorem. Miror quosdam tam operosam hæc de re instituisse disputationem, cum nulla major in eâ esse videatur difficultas, quam in mille aliis exemplis, quæ in dies contingunt, vel contingere possunt, ut si quis feram occideret putans invincibiliter esse hominem, aut laicum putans esse Sacerdotem, utriusque namque peccatum tam grave foret, ac si is revera hominem occidisset, hic sacerdotem, & ille homicidium, hic sacrilegium committeret affectu, quamvis non effectu, sicque utrumque peccatum non minorem penam mereretur, quam si in priori casu homo occisus fuisset, in secundo sacerdos, licet censuram occisioni sacerdotis annexam non incurreret, hæc namque dependet ab effectu actu secuto, & ab occisione sacerdotis, non formaliter tantum, sed etiam materialiter. Idem ergo dicendum in præsentis, unde peccata illa adulterii & homicidii dum Deus putaretur esse, quamvis per impossibile non esset, mererentur penam æternam; si quis verò hanc etiam in prædicto casu fingeret esse impossibilem, dicendum hæc peccata mereri penam æternam quantum est ex se, quamvis peccans ab eâ per accidens excusetur, cum in eo casu non foret qui eum ad infernum detruderet.

Gravo ali-quod peccatum committi possit affectu, quòd non committitur effectu.

Qua ratione peccata illa mererentur penam æternam.

XIV.

Si quis hominem plebeium percussisset, nec facinus istud censetur tantâ penâ dignum, ac vera percussio Regis, ergo quod quis existimet esse Deum, si tamen verè non esset, peccatum ejus non esset tantæ gravitatis & malitiæ, ac modò. Respondetur negando antecedens: Non minorem quippe gravitatem in se contineret scelus illud, nec minorem mereretur penam, quam si ipsum Regem percussisset, isque eodem supplicio jure afficeretur. Quod si à Republicâ humanâ non tam

graviter punitur ille atque hic, est quia, ut bene Lugo citatus, homines non tam actum & intentionem internam curant, quam effectum externum, Deus verò actus internos, in quibus præcipuè sita est culpa, seu peccatum, punit; unde si quis habeat intentionem efficacem aliquid mali præstandi, occidendi patrem exempli gratia, effectus verò ab extrinsecò impediatur, apud Deum reus est parricidii, nec minore penâ plectetur, quam si re ipsa patrem occidisset, ab actu enim interno, non externo metienda est gravitas peccati, nisi quatenus occasione hujus malitiæ interni augetur, in quo tamen etiam casu offensæ gravitas sumitur ab actu interno, ut dictum est tomo præcedente, disputatione 86. sectione quartâ, & sequentibus.

Humana Republica externi, Deus inter nos autem in pensando, & intentionem respiciit.

SECTIO SEPTIMA.

Argumenta quædam contententia peccatum mortale esse malitiæ simpliciter infinitæ.

OBJICITUR primò: Potius debet homo I. penas omnes & mala physica amplecti, quam unum peccatum mortale admittere, ergo cum mala hæc & pœnæ sint syncategorematicè infinita, gravitas hujus peccati est infinita. Sed contra: Hoc enim probaret peccatum etiam veniale esse malitiæ infinitæ, cum mala omnia & pœnas perferre homo potius debeat, quam vel unum veniale peccatum committere. Adde, sequi ulterius peccatum unum mortale, imò & veniale gravius esse in ratione mali, quam omnia merita Christi in ratione boni, ac proinde imparem fuisse Christi satisfactionem pro minimo peccato vel mortali, vel veniali, potius enim deberet homo velle carere unione hypostaticâ, & infinito, qui inde sequeretur, operum suorum valore, quam vel leviter peccare, si sub peccati admittendi occasione hæc ei optio daretur.

Respondetur itaque, licet verum sit, mala omnia physica & pœnas perferendas potius esse, quam peccatum etiam levissimum perpetrandum, non tamen inde sequitur hujuscemodi peccatum mala illa omnia & pœnas promereri; illam ergo solummodo pœnam condignè meretur sibi respondentem, eaque justè punitur, quæ sufficit ad homines ab hujuscemodi criminum admisione deterrendos. Et sanè si quis invincibiliter ignorans Deum, octo vel decem florenos furaretur, furtum hoc juxta multos ex adversariis esset tantum veniale, ergo nec secundum illos haberet infinitam malitiam in ratione offensæ, & nihilominus magis vitandum esset, quam omnia mala physica, & pœnæ, quæ infligi possunt. Malum itaque morale, utpote aliquam semper in se continens indecentiam, magis est vitandum, quam quæcumque mala physica, in quibus nimirum nulla est moralis indecentia, quamvis alioqui gravia sint, & naturæ repugnantia.

Objicitur secundò: Peccatum mortale mereri potest privationem unionis hypostaticæ, quæ unio est infinitè bona eam habenti, cum per personalitatem & naturam divinam reddat humanitatem infinitè sanctam, ergo mereri potest pœnam infinitam, privatio siquidem boni infiniti est malum simpliciter infinitum: antecedens probatur, si Deus homini alicui vel Angelo adhuc in viâ

Ex eo quid omnes penas & mala physica potius sine eligenda quam peccatum mortale, non sequitur hoc ea omnia mereri.

II. Quam pœnam possit esse quodvis peccatum tanquam sibi condignè respondentem.

Malum morale est indecentiam quam in se habet, semper est vitandum.

III. Objicit. Peccatum mortale meretur privationem unionis hypostaticæ, ergo meretur pœnam infinitam.